

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник аварійно-рятувальної частини
з ліквідації наслідків надзвичайних
ситуацій Мобільного рятувального
центру швидкого реагування ДСНС
України

Сергій СЕВЕРЕНЧУК

« ____ » _____ 2024 р.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

проведення заняття із тактичної підготовки з навчальними групами №3,4,5

Мобільного рятувального центру швидкого реагування ДСНС України

09-12.09.2024 р

01,02,03,07.10.2024 р

04-07.11.2024 р.

Тема: «Особливості проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій унаслідок вибуху. Класифікація завалів. Порядок проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при завалах. Пошук та деблокування постраждалих із зруйнованих будівель.»

Навчальна мета: ознайомити особовий склад навчальних груп №3 та №4 Мобільного рятувального центру швидкого реагування ДСНС України з особливостями виконання підрозділами ЦЗ завдань за призначенням

Час: 3 год

Місце проведення: полігон

Навчально-матеріальне забезпечення: методична розробка

Нормативно-правові акти та література: Наказ МВС України №340 від 26.04.2018 "Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж".

Порядок проведення заняття:

№ з/п	Питання, що відпрацьовуються	Стислий зміст	Методи чні вказівки
1	Організаційні заходи	Шикування навчальної групи та перевірка зовнішнього вигляду. Оголошення теми і мети заняття. Інструктаж з правил безпеки праці	Час: 5 хв.
2	Перевірка знань	Питання для повторення:	Час: 5хв.
3	Відпрацювання практичної частини заняття	<p>Дії підрозділу на пожежо - і вибухонебезпечному об'єкті включають, у першу чергу, проведення розвідки як на об'єкті, так і на прилеглий до нього території. При організації розвідки особлива увага звертається на наявність постраждалих при вибухах на об'єкті та у найближчих житлових будинках, ступінь руйнування будинків, споруд, місця виникнення завалів, наявність та справність зовнішнього протипожежного водопостачання, стаціонарних систем пожежогасіння тощо.</p> <p>У ході проведення розвідки встановлюються:</p> <p>райони пожеж і їх характер, визначаються основні напрямки вводу сил та засобів для проведення рятувальних робіт та гасіння пожеж, напрямок і швидкість поширення вогню, зони загазованості і наявність загрози населенню; межі району локалізації та гасіння пожеж; місцезнаходження потерпілих; наявність ділянок сильного задимлення, характер руйнування резервуарів (сховищ) і трубопроводів; місця можливого розливу нафтопродуктів і сильнодіючих отруйних речовин; наявність водоймищ, справних джерел водопостачання, запасів спеціальних вогнегасних речовин та стан під'їзних шляхів.</p> <p>На основі даних розвідки проводиться оцінка обстановки та визначаються: заходи з організації рятування людей, порядку надання допомоги постраждалим та залучення для цього необхідних засобів; основні тактичні прийоми з ліквідації надзвичайної ситуації; рубежі локалізації і гасіння пожеж; напрями і шляхи відходу особового складу у разі загрози вибуху або викиду нафтопродуктів; організація зовнішнього протипожежного водопостачання; засоби захисту особового складу від небезпечних факторів.</p> <p>Найважливішим завданням є пошук і деблокування постраждалих із зруйнованих будівель. Роботи за технологічним Під запис принципом розділяються на три основні види:</p> <ul style="list-style-type: none"> - деблокування постраждалих, які знаходяться під уламками будівельних конструкцій; - деблокування постраждалих із замкнених приміщень; - рятування людей з верхніх поверхів зруйнованих будівель. <p>Виконання робіт з деблокування постраждалих здійснюється такими способами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовне розбирання завалів; - влаштування лазів; - вироблення галереї в ґрунті під завалом; - пробивання отворів у стінах та перекриттях. 	Час: 30хв

Під час виконання робіт, пов'язаних з ліквідацією аварії внаслідок вибуху, проводяться заходи для захисту особового складу і техніки від ураження вибуховою хвилею, осколками і уламками конструкцій, що розлітаються, теплового впливу та ураження органів дихання продуктами горіння.

Одночасно здійснюються заходи щодо рятування людей з палаючих, зруйнованих будинків і зон задимлення, надання їм медичної допомоги і евакуації в лікарні та спеціалізовані лікувальні заклади охорони здоров'я.

Аварійно-рятувальні, механізовані та інженерні підрозділи пророблюють проїзди і проходи, здійснюють обвалування або відведення горючих (отруйних) рідин, що розлилися, у безпечні місця, відключають пошкоджені ємності, апарати, механізми і трубопроводи.

Першу невідкладну медичну допомогу на місці ураження надають рятувальники та медичні працівники, які входять до складу аварійно-рятувальних підрозділів, та/або самі постраждалі в порядку само- та взаємної допомоги.

Після надання першої невідкладної медичної допомоги на місці ураження постраждалого транспортують до пункту надання медичної допомоги.

Класифікація завалів.

В залежності від ступеню пошкодження будівель утворюються завали, які являють собою купу уламків будівельних конструкцій, обладнання, меблів та інженерних комунікацій. Зовнішня форма та ознаки дозволяють класифікувати їх. Класифікація завалів дає можливість заздалегідь розробити стандартний план основних дій рятувальників. В залежності від елементів пошкоджень завали можна класифікувати наступним чином:

1) Завали приміщень – приміщення в цілому лишаються на ушкодженими, але підходи до них зруйновано. Такий тип завалів може зустрічатися на кожному поверсі пошкодженої будівлі. В цих приміщеннях можуть знаходитися люди які потребують допомоги.

Основні дії рятувальників:

- швидко подати свіже повітря в приміщення;
- пошкоджені інженерні комунікації, що ведуть в приміщення убрати, або перекрити;
- встановити контакт з постраждалими;
- звільнити зруйновані проходи;
- спланувати та провести при необхідності проломи стін, або стелі;
- забезпечити завалених людей перев'язочними матеріалами, медикаментами, світлом та продовольством.

2) Завали вдарених приміщень – приміщення отримують пошкодження при яких частково руйнуються стіни, стеля, перетинки уламки яких знаходяться повністю, або частково у вдареному приміщенні.

Основні дії рятувальників:

- проникати у вдарене приміщення по можливості через існуючі проходи;

	<ul style="list-style-type: none"> - не допускати по можливості просування вперед через уламки та зломи перетинок; - використовувати для проникнення в приміщення стінові проломи та проломи стелі. <p>3) Завали засипаних приміщень - приміщення засипаються уламками коли стеля не витримує додаткової ваги у вигляді уламків, які падають зверху. Матеріал засипки може складатися з уламків цегли, уламків стін уламків плит, елементів меблів та обладнання</p> <p>Основні дії рятувальників:</p> <ul style="list-style-type: none"> - точно встановити місця звідки можуть сипатися уламки; - по можливості уламки не чіпляти та не ворушити; - використовувати для проникнення в приміщення стінові проломи; - для просування вперед використовувати існуючі порожнечі; - якщо приміщення завалено крупно габаритними уламками просуватися вперед потрібно вздовж цих уламків. <p>4) Завали з конструкцій які можуть сунутися (рис. 2.4)– приміщення завалюється великими уламками плит які мають досить велику площу. На ній розташовуються уламки конструкцій які можуть зсуватися вниз.</p> <p>Основні дії рятувальників:</p> <ul style="list-style-type: none"> - площадки які можуть сунутися по можливості не ворушити та не навантажувати; - закріплювати площадки які можуть сунутися; - площадки які можуть сунутися можна ворушити тільки в тому випадку коли це не призведе до погіршення ситуації і це потрібно для рятування постраждалих. <p>5) Завали з нашарувань – такий вид завалі виникає коли крупно габаритні конструкції стін, перекриттів при руйнуванні накладаються одне на одне. При цьому між шарами можуть знаходитися дрібні уламки, меблі, обладнання.</p> <p>Основні дії рятувальників:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проникати у завал потрібно паралельно нашаруванню; - використовувати існуючі порожнечі; - дрібні уламки, меблі, обладнання яке знаходиться між шарами конструкцій можна видаляти тільки в тому випадку коли це необхідно для надання допомоги постраждалим. - при необхідності пересунути крупно габаритні уламки особливу увагу потрібно надавати місцям кріплення кранових строп, враховуючи можливість руйнування конструкції при її піднятті. <p>б) Завали навколо будівлі – при руйнуванні зовнішніх стін можуть утворюватися завали навколо будівель з зовнішньої сторони.</p> <p>Основні дії рятувальників:</p> <ul style="list-style-type: none"> - по уламкам можна ходити тільки після вилучення з під них постраждалих; - проникати в завали збоку через існуючі отвори; - розчищати завал для проїзду техніки, перекриття інженерних комунікацій можна тільки після вилучення постраждалих.	
--	---	--

4	Підбиття підсумків	Надається оцінка рівню підготовленості особового складу. Зазначаються характерні помилки. Оголошуються оцінки. Надаються відповіді на запитання	Час: 5 хв.
---	--------------------	---	------------

Методичну розробку підготував:

Начальник групи

_____ (спеціальне звання)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ 20__ р.